

Aralin 2

ANG TUNGKULIN MO . . . TUNGKULIN KO RIN

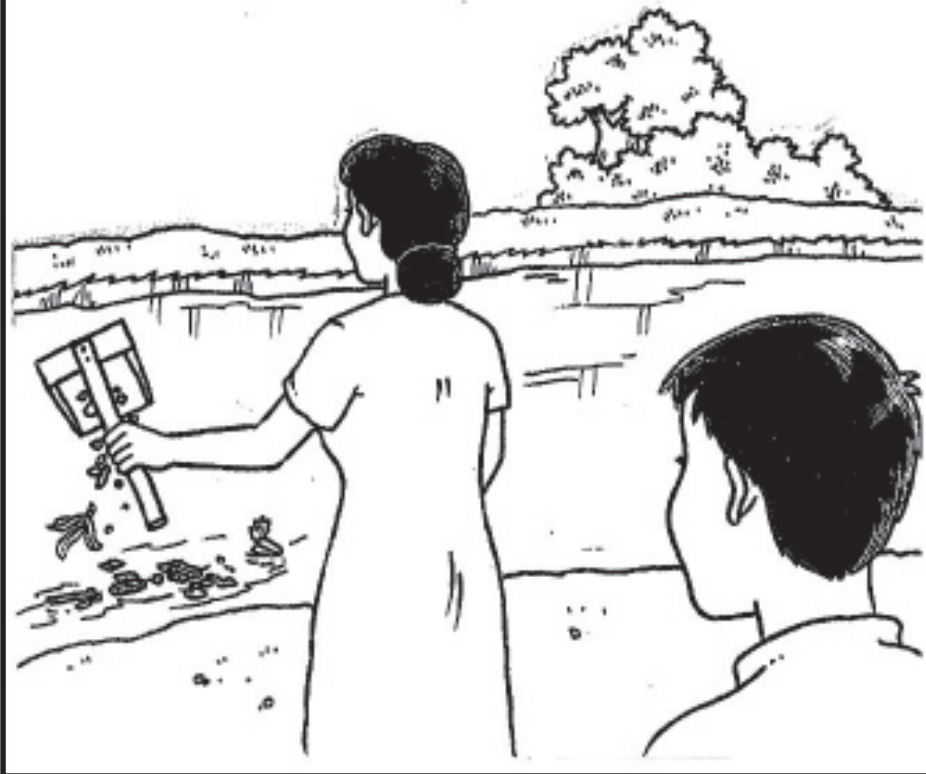
Kalikasan, pahalagahan mo. Iyan sana ang lagi nating isaisip. Sa nakaraang aralin, nalaman natin kung ano ang kalagayan ng ating kapaligiran ngayon. Ngayon naman, pag-usapan natin kung ano ang magagawa ng bawat isa sa atin upang maibalik ang dating anyo ng ating kapaligiran. Kung tungkulin mo, tungkulin ko rin ito. Sa madaling salita, tungkulin nating lahat. Dapat magkatuwang tayo.

Basahin Natin

Minsan palabas ng bahay si Ruben, sampung taong gulang. Nakita niya si Aling Elsa na nagtatapon ng mga basura sa tabing-ilog.

Lumapit si Ruben at...

Magandang umaga po, Aling Elsa.

Magandang umaga naman, Ruben, ano bang atin diyan?

Tuloy-tuloy sa pagwawalis si Aling Elsa.

O, ano ba 'yon?

Mawalang-galang na po, tama po bang magtapon ng basura sa ilog?

Huminto si Aling Elsa at hinarap si Ruben.

Ay naku, bata ka! . . . Tama lang 'yan dahil inaanod naman 'yqn sa malayo.

Ano po ang wika ninyo?

Bakit ka ba nagtatanong bata ka?

Ang alam ko po ay bawal daw magtapon ng basura sa ilog o sa dagat man.

Isa po ito sa nagiging dahilan ng pagbabara ng mga daluyan ng tubig. Namamatay daw po ang mga isdang nakatira sa ilog. Nagdudulot din po ito ng sakit sa mga taong nakatira sa malapit sa tabing-ilog.

Ganoon ba? Nakakahiya naman sa'yo. Ikaw pa ang nagpaalala sa 'kin. Maraming salamat, Ruben.

Wala pong anuman. Pasensya na rin po kayo sa akin kung nakialam ako.

'Wag kang mag-alala, Ruben. Okey lang 'yon. Di ko na uulitin ang pagtatapon ng basura sa ilog. Sana katulad mo ang iba pa nating kabataan dito.

Salamat po, Aling Elsa . . . Aalis na po ako.

Nakita na lang ng mga kabaranggay ang patalastas sa tabing-ilog.

BAWAL
MAGTAPON
NG
BASURA

Pag-isipan Natin

A. Sagutin ang mga tanong tungkol sa kwento. Isulat ang sagot sa buong pangungusap sa sagutang papel. Ihambing ang iyong mga sagot sa Susi sa Pagwawasto sa pahina 33 ng modyul.

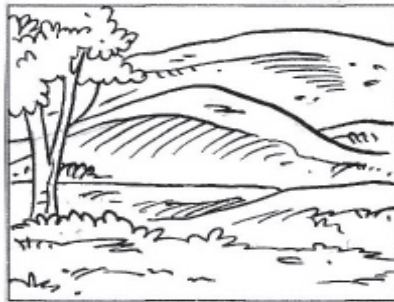
1. Ano ang papel na ginampanan ng bawat tauhan sa diyalogo?
_____
_____
2. Bakit bawal magtapon ng basura sa ilog?
_____
_____
3. Ano ang kahalagahan ng ilog sa mga tao? Sa ating pamayanan?
_____
_____
4. Kung ikaw si Ruben, ano ang gagawin mo pagkatapos masaksihan ang pangyayari?
_____
_____

Subukin Natin

Bilang mga mamamayang nagnanais na mabuhay sa isang maaliwalas at kapaki-pakinabang na kapaligiran, ano ang mga dapat mong gawin upang mapahalagahan at mapangalagaan ang sumusunod? Sumulat ng isang pangungusap sa bawat bilang. Isulat ang sagot sa sagutang papel. Ihambing ang iyong mga sagot sa Batayan sa Pagwawasto sa pahina 35 ng modyul.

1. Kabundukan

1. _____
_____
_____

2. Ilog o dagat

2. _____
_____
_____

3. Paligid ng Bahay

3.

---

4. Hangin at Himpapawid

4.

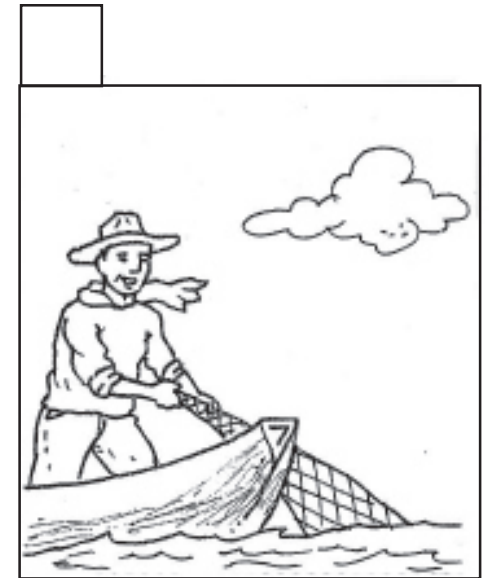
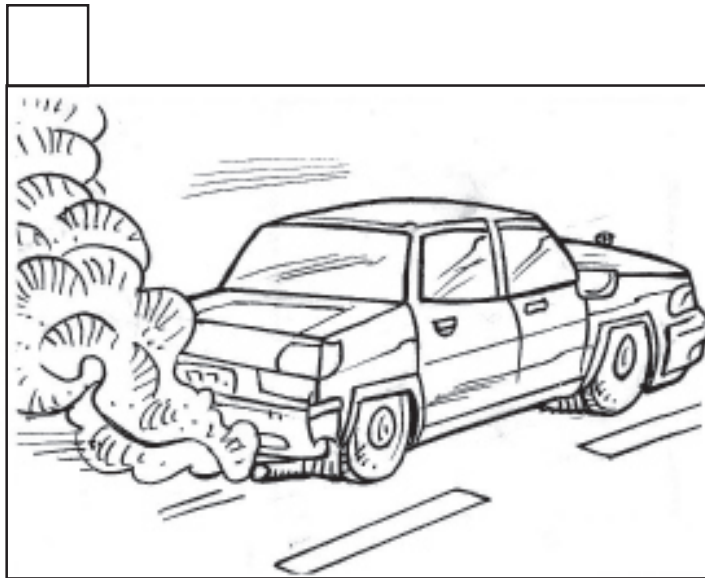

Alamin Natin

Saguti ang pagsasanay sa ibaba. Susukatin nito kung gaano na ang iyong natutuhan mula sa araling ito.

Pag-aralan nang mabuti ang mga larawan. Lagyan ng masayang mukha ☺ ang loob ng maliit na kahon kung ito ay nagpapakita ng pagtupad sa tungkulin sa kapaligiran at malungkot na mukha ☹ kung hindi nagpapakita ng pagtupad sa tungkulin. Isulat sa sagutang papel.

Tandaan Natin

Tungkulin mo at tungkulin ko na pangalagaan ang ating kalikasan. May pakiusap sa atin ang ating kapaligiran.

- Iwasang pumutol ng mga puno. Kapag nawala ang mga puno, mawawala rin ang mga ugat na pumipigil sa lupa upang di ito gumuho pagdating ng tag-ulan.
- Ugaliing magtanim ng mga puno.
- Iwasang magtapon ng basura sa mga kanal at ilog o anumang daluyan ng tubig. Ito ang nagiging dahilan ng pagbaha.
- Ang mga basurang itinatapon sa mga ilog ay makalalason sa mga isda.
- Iwasan ang paggamit ng dinamita sa pangingsda sa mga ilog at dagat. Ang paggamit ng dinamita sa pangingsda ay makapipinsala sa mga yamang-dagat.
- Hulihin ang mga drayber na gumagamit ng mga sasakyan na nagbubuga ng maitim na usok. Ang maitim na usok ay mapanganib sa ating kalusugan.
- Ipagbigay-alam sa mga kinauukulan ang mga pabrikang nagdudulot ng polusyon sa kapaligiran.
- Magkaroon ng disiplina sa pagtatapon ng basura.
- Pagbukud-bukurin ang basurang nabubulok at di-nabubulok.
- Gawing pataba o abono ang mga nabubulok na basura.
- Gawing kapaki-pakinabang ang ibang basura na may silbi pa.
- Iwasan ang pagkakaingin. Ito ay sisira sa mga kabundukan. Magiging sanhi rin ito ng biglaang pagbabaha.

Kwentahin Natin

1. Naglunsad ang Baranggay Kalinisan ng paligsahan tungkol sa “Clean and Green Project” sa kanilang lugar. Naglaan ng pondo ang Konseho ng Barangay para sa tatlong pinakamataas na mananalo sa paligsahan: Unang Gantimpala - Php 5,000.00, Ikalawang Gantimpala - Php 3,000.00, at Ikatlong Gantimpala, Php1,500.00. Magkano lahat ang halagang ipamimigay sa mga mananalo?
2. Sa pakikiisa sa paligsahan na “Clean and Green Project,” si Ana ay magtatanim ng mga halamang namumulaklak sa kanilang bakuran. Bumili siya ng sampung piraso ng paso sa halagang Php10.00 ang bawat isa. Magkanong lahat ang napamili niya? Kung Php 500.00 ang ibinayad ni Ana, magkano ang sukli niya?

Ihambing ang iyong mga sagot sa Batayan sa Pagwawasto sa pahina 31 ng modyul.

Alamin natin ang iyong natutuhan

Nasa unang hanay ang mga dahilan ng pagkasira ng ating kapaligiran. Punan ang bawat hanay ayon sa hinihingi nito. Isulat sa sagutang papel ang sagot sa bawat hanay ng talahanayan. Ihambing ang iyong mga sagot sa Batayan sa Pagwawasto sa pahina 34 ng modyul.

Ano ang ginagawa ng mga tao?	Ano-ano ang mga pinsalang dulot nito?	Ano ang dapat nating gawin?
1. Pagputol ng mga puno sa kabundukan	1.	1.
2. Paggamit ng dinamita sa pangingisda	2.	2.
3. Pagtapon ng basura sa daluyan ng tubig	3.	3.
4. Pagbuga ng mga sasakyan ng maitim na usok	4.	4.
5. Pagtapon ng patay na hayop sa ilog	5.	5.
6. Pagkaingin	6.	6.
7. Pagkakaroon ng maruming kapaligiran	7.	7.
8. Pagdaloy ng maruming bagay sa ilog/ dagat buhat sa pabrika	8.	8.
9. Pagsunog ng mga damo sa kagubatan	9.	9.
10. Pagtapon ng kemikal sa ilog o dagat	10.	10.

Isulat sa sagutang papel ang sagot sa bawat hanay ng talahanayan.

Ibuod Natin

Narito ang liham ng Punong Barangay para sa kanyang mga kabaranggay. Basahin natin.

Mahal kong mga Kabaranggay,

Batid nating lahat na ang kagandahan at kalinisan ng ating kapaligiran ay mahalaga sa ating buhay. Dahil diyan dapat natin itong pangalagaan at huwag abusuhin ang taglay na yaman.

Bigay ito sa atin ng Dakilang Lumikha. Alagaan natin ito para maging kapaki-pakinabang sa mga darating pang henerasyon. Disiplina sa sarili ang pinakamabisang instrumento natin upang ang mga likas na yaman sa kapaligiran ay pakinabangan ng bawat mamamayan.

Aasahan ko na ang lahat ay makikiisa upang mapangalagaan natin ang ating kapaligiran.

Sumasainyo,

Punong Baranggay

Ano-ano ang natutuhan mo?

Bago matapos pag-aralan ang modyul na ito, gawin ang pagsasanay sa ibaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Kumpletuhin o buuin ang sumusunod na pangungusap.

1. Ang aking tungkulin sa kapaligiran _____
_____
2. Upang magampanan ko ang tungkuling ito, ako ay _____
_____
3. Kapag nagampanan ko na ang mga tungkuling ito, ako ay _____
_____

Matapos sagutin ito, ipakita sa tagapatnubay ang iyong isinulat.

Susi ng Pagwawasto

Aralin 1   Takbo, Juan, Takbo!!!

A. **Ano-ano na ang mga alam mo?** (*pahina iii*)

1. Mali	6. Tama
2. Mali	7. Mali
3. Tama	8. Mali
4. Tama	9. Mali
5. Mali	10. Mali

B. Mga Posibleng Sagot (*pahina 9*)

Pagsulat ng Pangungusap

1. Ako ay hindi na magtatapon ng basura sa ilog.
2. Titigilan ko na ang pagtatapon ng patay na hayop sa ilog.
3. Sasawayin ko ang mga mangingingisda na gumagamit ng dinamita sa pangingingisda.
4. Makikiisa ako sa kampanya laban sa pagkakaingin.
5. Mangangampanya ako laban sa iresponsableng pagmimina.

C. **Kwentahin Natin** (*pahina 13*)

1. $\text{Php } 500.00 \times 4 = \text{Php } 2,000.00$
2. $5 \times 15 = 75$ puno ng mahogany

D. **Subukin Natin** (*pahina 14*)

Mga Posibleng Sagot

1. Ako ay lalapit sa kinauukulan para masabihan ang namamahala ng pabrika na ang usok na ibinubuga mula sa kanilang industriya ay nakapipinsala sa aming kalusugan.
2. Ang ibig sabihin nito ay kung hindi natin aayusin ang pagtatapon ng basura, ito ang isa sa magiging dahilan ng malawakang pagbaha na makaaapekto sa kabuhayan, pananim, ari-arian at buhay ng maraming tao.

E. **Alamin natin ang iyong mga natutuhan** (*pahina 14*)

1. d
2. c
3. a
4. b
5. f

Aralin 2 Ang Tungkulin Mo . . . Tungkulin Ko Rin

Pag-isipan Natin (*pahina 18*)

1. Sina Ruben at Aling Elsa ang mga tauhan sa diyalogo. Si Ruben ang batang nagpaalala kay Aling Elsa na di dapat magtapon ng basura sa ilog. Si Aling Elsa ang nagtatapon ng basura sa ilog.
2. Ito ang nagiging dahilan ng pagbabara ng mga daluyan ng tubig. Namamatay rin ang mga isdang nakatira rito. Nagdudulot ito ng sakit sa mga taong nakatira sa malapit sa ilog.
3. Ang ilog ang nagbibigay-buhay sa mga isda, sa mga puno't halaman na nasa gilid nito, sa paglalaba ng mga nanay at pinagkukunan ng inumin ng maraming hayop.
4. Kakausapin ko rin si Aling Elsa at ipaaalala sa kanya ang masamang dulot ng pagtatapon ng basura sa ilog.

Alamin natin ang iyong natutuhan *pahina 24*

Mga posibleng sagot.

Ano ang ginagawa ng mga tao?	Ano-ano ang mga pinsalang dulot nito?	Ano ang dapat nating gawin?
1. Pagputol ng mga puno sa kabundukan	1. Makakalbo ang kabundukan at magkakaroon ng pagguho ng lupa.	1. Ugaliing magtanim ng mga puno.
2. Paggamit ng dinamita sa pangangisda	2. Mamamatay ang maliliit na isda at tuluyang mauubos.	2. Gumamit lamang ng angkop na panghuli gaya ng lambat.
3. Pagtapon ng basura sa daluyan ng tubig	3. Dudumi at magkaroon ng polusyon sa tubig at magkakasakit ang maraming tao.	3. Magkaroon ng disiplina sa pagtatapon ng basura.
4. Pagbuga ng mga sasakyan ng maitim na usok.	4. Magiging sanhi ng polusyon sa hangin at apektado ang kalusugan ng tao.	4. Ipaairal ang "Clean Air Act." Isumbong ang mga sasakyang napabilang sa smoke belcher.
5. Pagtapon ng patay na hayop sa ilog	5. Malalason ang mga isda at magiging kontaminado ang tubig.	5. Ibaon ang patay na hayop sa wastong lugar.
6. Pagkaingin	6. Lalambot ang lupa na magiging sanhi ng landslide.	6. Iwasan ang pagkakaingin.
7. Pagkakaroon ng maruming kapaligiran	7. May masamang epekto sa kalusugan ng tao at magkakasakit ang karamihan.	7. Hikayatin ang mga kapitbahay na magwalis ng kalat araw-araw.
8. Pagdaloy ng maruming bagay sa ilog/dagat buhat sa pabrika	8. Nakasisira ng kalusugan ng tao at nakapipinsala sa kapaligiran.	8. Suportahan ang "Clean Air Act" para mapangalagaan ang malinis na hangin at tubig.
9. Pagsunog ng mga damo sa kagubatan	9. Magiging sanhi ng forest fire.	9. Pangalagaan ang kagubatan.
10. Pagtapon ng kemikal sa ilog o dagat	10. Magdudulot ng malaking pinsala sa Marine life at Ecosystem ng ating yamang-tubig.	10. Maglaan ng tamang lalagyan para sa kemikal.

Subukin Natin *(pahina 19-20)*

Mga Posibleng Sagot:

1. Ang kabundukan ay pangangalagaan sa pamamagitan ng pagtatanim ng iba't ibang klase ng puno.
2. Ang dagat at ilog ay huwag tapunan ng basura bagkus tumulong sa pagpulot ng kalat sa dalampasigan o sa gilid ng ilog.
3. Ang paligid ng bahay ay tamnan ng halaman at ugaliing maglinis ng bakuran.
4. Ang hangin at himpapawid ay mapangangalagaan sa pamamagitan ng hindi pagsunog ng mga plastik at mga gulong ng sasakyan.

Kwentahin Natin *(pahina 23)*

1. Php 9,500.00 kabuuang halaga ng papremyo.
2. $\text{Php } 10 \times 10 = \text{Php } 100.00$ napamili niya
 $\text{Php } 500 - \text{Php } 100 = \text{P } 400$ sukli ni Ana

Ano-ano ang natutuhan mo? *(pahina 26)*

1. Ang aking tungkulin sa kapaligiran ay pangalagaan at pagyamanin ang lahat ng likas na yaman.
2. Upang magampanan ko ang tungkuling ito, ako ay makikiisa sa mga programa ng pamahalaan at susunod sa batas na ipinatutupad nito.
3. Kapag nagampanan ko na ang mga tungkuling ito, ako ay nakasisiguro/nakatitiyak na maganda, malinis at ligtas ako sa pamayanang aking tinitirahan.